

ЖАУКА Й ОСВІТА

SCIENCE AND EDUCATION – НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ

№4/С, ЧЕРВЕНЬ-ЛИПЕНЬ, 2011

Педагогіка

Науково-практичний журнал Південного наукового Центру НАПН України. Рік заснування – жовтень 1997
Ліцензією Президії ВАК України №1-95/6 від 06.10.2010 р. журнал внесено до переліку ВАК України
з підзаголовком педагогіка.

Ліцензією Президії ВАК України №1-05/7 від 10.11.2010 р. журнал внесено до переліку ВАК України
з підзаголовком педагогічними науками.

*Спеціалізм до 195-річчя Державного закладу "Південноукраїнський національний
університет імені К.Д. Ушинського"*

*Проект: «Дошкільна, передшкільна та початкова ланки освіти: реалії та
перспективи»*

За науковою редакцією академіка НАПН України А.М. Богуш

Редакційна колегія

І.В. ЧЕБІКІН, д. психол. н., професор, академік НАПН України

(головний редактор),

А.М. БОГУШ, д. пед. н., професор, академік НАПН України

(заступник гол. редактора, педагогіка, методика),

І.І. БОГДАНОВА, д. пед. н., професор,

І.І. ВЕЛИТЧЕНКО, д. психол. н., професор,

І.Ф. КАЛІНА, д. психол. н., професор,

І.І. КАРПОВА, д. пед. н., професор,

І.І. КУРЛЯНД, д. пед. н., професор,

І.Ф. ЛІНЕНКО, д. пед. н., професор,

І.В. МАКСИМЕНКО, д. психол. н., професор,

І.В. МАРТИНОВА, д. пед. н., чл.-кор. НАПН України,

І.І. САНІКОВА, д. психол. н., професор,

С.М. СИМОНЕНКО, д. психол. н., професор,

Д.А. СНІГУР, д. психол. н., професор,

І.І. ЧЕРКАСОВ, ст. наук. співробітник

(відповідальний секретар).

ISSN 1744-54

ЕБ4

УДК 37 (85) "54-02"

Журнал. Науково-практичний.

Педагогіка і психологія.

Випущено 11. 06. 1997 р. серія КВ № 2802

Південний науковий Центр НАПН України, 2010

Рекомендовано до друку Вченю Радою

ПНЦ НАПН України 10.05.2011 р. (Пр. № 5).

Здано до набору 16.05.2011 р. Підп. до друку 30.05.2011.

Формат 60x90/16. Папір друк. №1.

Друк офсетний. Обл.-вид. арк. 63,35. Ум. друк. арк. 66,5.

Наклад 200 прим. Зам. № 14.

Комп'ютерна верстка О.І. Кисельова

Редакція англійських текстів Г.В. Мельниченко

*Видавець за сприяння Державного закладу "Південноукраїнського національного
університету імені К.Д. Ушинського"*

Адреса редакції: 65014 Одеса, вул. Пушкінська, 23.

Тел. 725-29-13 (головн. редактор, заст. головн. редактора; відповідальний секретар).

E-mail: NaukaiOsvita2006@rambler.ru

вленний характер. Це досягається чіткою постановкою мети роботи. Завдання викладача полягає в тому, щоб знайти таке формування завдання, яке б викликало в студентів цікавість до роботи і намір виконати її якомога краще. Студенти повинні ясно уявляти, в чому полягає завдання і яким чином перевірятиметься її виконання. Це додає роботі студентів свідомий, ціле направлений характер, і сприяє більш успішному її виконанню.

Недооцінка вказаної вимоги призводить до того, що студенти, не зрозумівши мети роботи, роблять не те, що потрібно, або повинні в процесі її виконання багаторазово звертатися за поясненням до викладача. Все це призводить до нерационального використання часу і зниження рівня самостійності студентів у роботі.

2. Самостійна робота повинна бути справді самостійною і спонукати студента при її виконанні працювати напружено. Але тут не можна допускати крайності: зміст та обсяг самостійної роботи, передбаченої на кожному етапі освіти, повинні бути зрозумілими й доступними для студента, та бути підготовлені до виконання самостійної роботи теоретично і практично.

3. На перших етапах у студентів потрібно сформувати найпростіші навички самостійної роботи. (Виконання схем та таблиць, простих досліджень, нескладних задач та ін.). У такому випадку самостійній роботі студентів повинно передувати наочне демонстрування засобів роботи, що супроводжується чіткими поясненнями, записами у зошиті.

Самостійна робота, виконана студентами після демонстрації засобів роботи вчителем, носить характер подібності. Вона не розвиває самостійності в повному змісті слова, але має важливe значення для формування більш складних навичок та вмінь, більш високої форми

самостійності, при якій студенти стають здатними розробляти й використовувати свої методи рішення завдань навчального або практичного характеру.

4. Для самостійної роботи треба пропонувати такі завдання, виконання яких не припускає дії за готовими рецептами і шаблону, а вимагає застосування знань у новій ситуації. Лише в цьому випадку самостійна робота сприяє формуванню ініціативи та пізнавальних здібностей студентів.

5. В організації самостійної роботи необхідно зважати на те, що для оволодіння знаннями, уміннями та навичками різним студентами потрібний різний час. Здійснювати це можна шляхом диференційного підходу до студентів.

6. Завдання, що пропонуються для самостійної роботи, повинні викликати інтерес учнів, який досягається: новизною запропонованих задач, незвичайністю їх змісту, розкриттям перед студентами практичного значення цих задач.

7. Самостійні роботи необхідно планомірно й систематично включати в навчальний процес. Лише за цієї умови в них вироблятимуться тверді вміння і навички.

Висновки. Під самостійною роботою ми розуміємо таку роботу, яка виконується студентами по завданню і під контролем викладача, але без безпосередньої його участі в ній, у спеціально відведеній для цього час. При цьому студенти свідомо намагаються досягти поставленої мети, використовуючи свої розумові зусилля і виражаючи в тій чи тій формі (усна відповідь, графічна побудова, опис досліджень, розрахунки та інше).

Подальшу свою роботу ми вбачаємо у розробці самостійної роботи з урахуванням кредитно-модульної системи навчання при вивчені курсу "Педагогіка".

ЛІТЕРАТУРА

- Буряк В.К. Методы самостоятельной учебной деятельности школьника / В.К. Буряк. – Народное образование, 1979, – №3. – С. 104-106.
- Буряк В.К. Керівництво самостійною роботою

учнів у навчальному процесі / Буряк В.К. // Педагогіка вищої та середньої школи. – 2001. – №3. – С. 135-145.

3. Фіцула М.М. Педагогіка / М.М. Фіцула. – К. : Академія, 2000. – 542 с.

УДК 37. 015. 3

Г.В. Бєленька (Україна, м. Київ)

ЗДОРОВ'Я ДИТИНИ КРІЗЬ ПРИЗМУ РОДИННОГО ВИХОВАННЯ

У статті порушені проблему необхідності фахового підходу до підготовки батьків до народженння, виховання і розвитку дитини. Окреслено коло питань, відповіді на яких мають надати науковці, забезпечивши батьків майбутніх і нинішніх дітей методичними рекомендаціями і практичними порадами стосовно виховання здорової і щасливої особистості.

Ключові слова: дитина, сім'я, пропедевтична підготовка, фізичний розвиток, здоров'я.

Ставлення людини до здоров'я набуло особливої актуальності на початку третього тисячоліття, трансформувавшись у глобальну проблему існування цивілізації у сучасному часопросторі. Суспільством визнаний факт, що майбутнє кожної країни залежить від усвідомлення ним вагомості цінності здоров'я, конкретних зусиль, спрямованих на піклування про здо-

ров'я підростаючого покоління, створення сприятливих умов для його повноцінного розвитку і щасливого зростання. Оскільки основотворчим ядром кожного суспільства є родина, на ній передусім, лежить відповідальність за здоров'я молодого поління. Учені зазначають, що "держава зацікавлена в нормальній, активно дієвій сім'ї, спроможній виробити власну жит-

таку стратегію і не лише виживати в умовах суспільства, що трансформується, а й успішно розвиватися, реалізувати права своїх дітей, визначених Конвенцією ООН" [3, 3]. Проте реалії життя свідчать, що зусилля держави і системи освіти в Україні, спрямовані на вирішення проблеми здоров'я населення, особливо підростаючого покоління, не знаходять достатнього реагування на рівні сімейного виховання. Попри те, що багато говорять про здоров'я дітей, статистика підтверджує, що у спортивних секціях частка дітей дошкільного віку становить всього 5-7%, зростає кількість малюків, що мають надмірну вагу, активний руховий режим дитини обмежений, а якість здоров'я спінко знижується.

Фізичне здоров'я особистості є, певною мірою, результатом взаємовпливу довколишнього середовища (природного і соціального) на спадкові механізми організму. На кожному віковому періоді розвитку більшою чи меншою мірою позначається вплив природи і соціуму на здоров'я людини. І якщо екологи та медичні працівники у своїх дослідженнях широко висвітлюють вплив такого чинника як природа на здоров'я населення, то педагогічних робіт, спрямованих на просвітництво батьків у галузі здійснення позитивного впливу на здоров'я дітей недостатньо.

Аналіз останніх досліджень. Педагогічне просвітництво батьків з питань впливу сім'ї на здоров'я дитини має низку напрямів: історико-етнографічний, аксіоматичний, медико-біологічний, психолого-педагогічний. Традиційна та звичай українського народу у ставленні до жінок жінки як носительки майбутнього життя, правильна поведінка породіллі, молодої матері, виховний та розвивальний вплив родини на дитину розкрито в роботах М. Стельмаховича, Г.Маковій, М.Машовець, Л.Калуської, Т. Поніманської, Н.Рогальської, А.Цюся та інших. Сутність феномену здоров'я досліджували М.Амосов, Е.Вайнер, В.Войтенко, І.Муравов, Г.Никифоров, Ю.Лісіцин, В.Петленко, І.Смірнов тощо. Психолого-педагогічний аспект проблеми розкрито в роботах Е. Вільчковського, О.Богінчіч, Н.Денисенко, О.Дубогай, Т.Книш, О. Курка, Л.Лохвицької, З.Плохій, Б.Шияна та ряду інших авторів [1]. Кількість та багатовекторність досліджень свідчить про надзвичайну актуальність проблеми здоров'я підростаючого покоління на сучасному етапі розвитку цивілізації.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Роль сім'ї у суспільстві незрівнянна за своєю силою ні з якими іншими соціальними інститутами. Батьки є природними вихователями дитини і від них значною мірою залежить які пріоритети вестимуть її життям. Тому вмотивованість у дотриманні здорового способу життя, обізнаність батьків у питаннях організації оздоровчої роботи в сім'ї сьогодні спричиняють потребу звернення уваги педагогів на підготовку наукових за змістом, цікавих і доступних за формою подання матеріалів для нинішніх і майбутніх батьків з питань формування і розвитку як власно-

го здоров'я, так і здоров'я своїх дітей.

Мета статті вбачається автором в обґрунтованні ідеї необхідності пропедевтичної підготовки батьків до систематичної оздоровчої та фізкультурної роботи в сім'ї для забезпечення повноцінного здоров'я всіх членів родини, визначені основних компонентів та змісту такої підготовки.

Виклад основних матеріалів дослідження. У сучасному українському суспільстві виникла нагальна потреба у зміні ставлення населення до власного здоров'я та впровадження в життя оздоровчої ідеології. Основою цих змін мають стати наукові дробочки вчених, у тому числі і представників педагогічної науки, що здатні вплинути на систему поглядів людини на світ і визначення свого місця в ньому, сформувати природовідповідні життєві позиції світогляду особистості щодо світу і самої себе, в тому числі й власного здоров'я, закласти основи світосприйняття на основі формування у кожної людини, починаючи від її народження, оздоровчої свідомості. Важливо, щоб отримана інформація щодо ведення здорового способу життя була сприйнята і усвідомлена, увійшла в побут, стала переконанням і мотивацією до здоров'язберігаючих дій та здоров'ятворчої діяльності.

Інформація – ключове слово сучасності, здатне здійснювати перевороти в усіх сферах життя особистості. Носієм її насамперед є педагоги, що безпосередньо чи опосередковано здійснюють вплив на формування нового покоління. На основі наукового дробочки вчених інформація для студентів педагогічних спеціальностей про здоровий спосіб життя (валеологію), яку вони мають реалізувати в практичній діяльності групується за двома блоками: інформація для дітей та інформація для батьків. І якщо з першим блоком все більш-менш ясно (він реалізується через викладання курсу валеології в усіх ланках системи освіти, проведення фізкультурних занять, тренінгів тощо), то з другим блоком виникають проблеми. Постають питання: що саме мають знати батьки, де і яким чином здійснювати просвітницьку роботу.

На сьогоднішній день в Україні, у великих містах, створюються центри свідомого батьківства, де майбутніх батьків знайомлять з безліччю корисних речей, серед яких профілактичні та оздоровчі методики. Кількість таких центрів незначна, організуються вони за кошти приватних підприємців, тому послуги в них є платними, а отже не завжди доступними для широких верств населення. Підготовка батьків до розвитку й виховання дитини може бути здійснена й іншими шляхами: шляхом самоосвіти за допомогою спеціальної літератури та навчання молоді в умовах вищих навчальних закладів освіти. Та частина майбутніх батьків, що не отримують вищої освіти, мають пройти курс підготовки при районних відділах ЗАГСу чи жіночих консультаціях. У цілому модель пропедевтичної підготовки батьків до розвитку й виховання дитини представлена рисунком:

Когнітивний

Почуттєвий

Діяльнісний

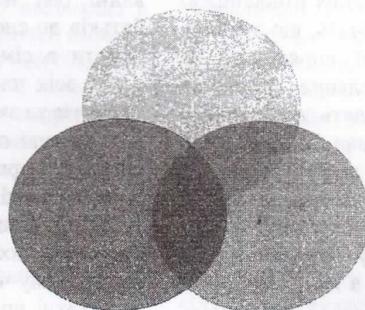

Рис. 1. Компоненти пропедевтичної підготовки батьків

З представленого рисунку видно, що підготовка батьків до забезпечення фізичного здоров'я дітей має бути системною і включати такі компоненти, як: когнітивний, почуттєвий та діяльнісний.

Когнітивний компонент – знання майбутніх батьків про особливості будови власного організму, фізіологічні зміни в організмі жінки під час вагітності та пологів; взаємозв'язок організму людини з навколошнім середовищем: від предметного довкілля до Космосу;

Почуттєвий компонент – позитивні почуття та ставлення майбутніх батьків до навколошнього світу, макро- і мікрокосму, почуття до власної дитини (любові, поваги, підтримки, вдячності тощо), бажання вести здоровий спосіб життя, виступати зразком для наслідування;

Діяльнісний компонент – бажання і вміння діяти на благо нового життя (сформованість практичних умінь і навичок будувати здоров'язберігаюче середовище розвитку дитини на всіх вікових етапах, здійснювати оздоровчу діяльність, впроваджувати норми і правила здорового способу життя в родинне коло).

Усі компоненти пропедевтичної підготовки батьків до розвитку й виховання дитини не можуть сформуватись спонтанно, хоча певна частина поведінкових умінь у жінок виникає на рівні підсвідомості, генетичної пам'яті: обережна повільна хода, інстинктивний захист свого лона руками в разі небезпеки (фізичної і психічної), зміна режиму тощо. Проте, майбутні батьки потребують кваліфікованої підготовки з боку психологів та педагогів до встановлення психічного й фізичного контакту з ще ненародженим малюком. Вони мають бути підготовлені і до тих проблем, що виникають з народженням малюка. Проблем цих багато і треба навчитися їх сприймати не як проблеми, а як задачі даного періоду життя дитини й усієї родини. Це і забезпечення позитивного мікроклімату у сім'ї, і розподіл фізичного навантаження між усіма членами родини, годування й догляд за малюком, психічний і

фізичний розвиток, створення розвиваючого середовища та добір іграшок, методи заохочення і покарання та багато іншого. У ранньому дитинстві (1 – 3 роки) фізичне виховання дитини передбачає своєчасний розвиток і загартування організму, запобігання перевтомі нервової системи, збагачення сенсорних відчуттів, почуттів і вражень в процесі ознайомлення з довкіллям, формування культурно-гігієнічних навичок і основних рухів.

У дошкільному віці фізичне виховання орієнтоване на набуття дитиною рухового досвіду, оволодіння системою початкових знань про будову організму, стан свого здоров'я, його чинники. Зауважимо, що враховуючи вікові особливості дітей, батьки мають надавати їм синкретичні (узагальнені) знання про власний організм та правила безпеки життєдіяльності. Дитина не потребує анатомічних знань та розуміння деталізованих схем будови людського організму і функціонування внутрішніх органів, якими часто зловживають сучасні дослідники з питань валеологічного виховання дитини. Так, наприклад, малюків слід знайомити з елементарними правилами збереження зору, проте знання анатомічної будови ока їм не потрібні.

Молодший шкільний вік є найбільш проблемним для здоров'я дитини, оскільки з початком систематичного шкільного навчання спостерігається різке зменшення її рухової активності. Батьки мають бути поінформовані, що погіршення постави, слабкість опорно-рухового апарату, ожиріння – найбільш часті та явні ознаки недостатньої рухової активності дитини. Найнесприятливішим чином позначається така недостатність на серцево-судинній системі дитини. Спостерігається парадокс: обмеження рухової активності заради учіння позначається на самому учінні вельми негативно – розумова працездатність різко знижується, пам'ять погіршується. Саме від сім'ї залежить, наскільки день дитини буде заповнений такою необхідною для неї руховою активністю. Те, що дитина отримує в школі, – уроки фізкультури, ігри на перервах, фізкультпаузи під час

трунів – необхідні, проте недостатні. Домашня частина дитини має бути буквально наасичена фізкультурою. Іде організувати дозвілля дитини батьків найчастіше не зможе і потребують у цьому питанні інформаційно-методичної підтримки фахівців.

Підлітковий період (11 – 15 років) пов'язаний з перебудовою організму дитини – статевим дозріванням. Активізація та складна взаємодія гормонів росту та статевих гормонів викликають інтенсивний фізичний та фізіологічний розвиток. Щоб з розумінням поспівши до нестабільного емоційного стану дитини в цьому віці, батьки мають володіти інформацією про те, що у зв'язку із швидким розвитком виникають труднощі у функціонуванні серця, легень, кровообігу головного мозку. Саме тому для підлітків характерні перепади серцевого і м'язового тонусу. Ці перепади викликають швидку зміну фізичного стану і, відповідно, настрою дитини. Від спеціалістів батьки дітей підліткового віку мають отримати поради як м'яко і водночас насилливо відрегулювати режим дня дитини, більше часу віддавати спільним заняттям.

Спільні справи батьків і дітей – обов'язкова умова безконфліктного протікання періоду пристосування організму дитини до фізичних і фізіологічних змін. Адже неначе весь час перебувають у стані стресу і вийти з цього їм може допомогти розуміння найближчими людьми – батьками. Із засобів підтримання і зміцнення здоров'я дитини в цей період на першому місці – щоденні фізичні процедури і заняття спортом. Основою для успішного розв'язання всіх завдань фізичного розвитку дитини у підлітковому віці є збереження її емоційної стабільності. Надзвичайно влучно характеризують цю вимогу слова лікаря Миколи Амосова: "Щоб бути здоровим – дуже важливо бути щасливим". Всі батьки бажають щастя своїм дітям, проте розуміють його не завжди вірно. Спіктування з педагогами і психологами може допомогти їм визначитись з пріоритетами у вихованні і зробити життя дітей щасливим.

Період ранньої юності (15 – 18 років). Сьогодні, як ніколи, простежується закон нерівномірності індивідуального розвитку. У плані фізичного здоров'я виникає проблема невдовolenня своєю зовнішністю: зростом, вагою, проблемною шкірою. Батьки не повинні залишати свою дитину наодинці з цими проблемами. Та чи знають вони як їй допомогти? Самоосвіта чи консультації зі спеціалістами допоможуть батькам переконати дитину, що все можна змінити на краще, треба лише докласти зусиль, а спеціальні тренінги сприятимуть засвоєнню головного правила успішного виховання – не "тикати носом" власну дитину у її недоліки. Лікар або досвідчений тренер може навчити батьків як зробити в домашніх умовах ортопедичну пробу, а педагог умінню використовувати основний механізм впливу – обґрутовані дружні поради однієї дорослої людини іншій дорослій людині.

Шляхи реалізації завдань когнітивного компонента підготовки батьків до оптимального фізичного розвитку дитини вбачаємо такі: ознайомлення з су-

часними досягненнями науки в галузі фізіології, психології, педагогіки пренатального та постнатального розвитку особистості; ознайомлення з народними традиціями підготовки батьків, а насамперед, майбутньої матері, до народження, виховання, розвитку дитини, спостереження за поведінкою власної дитини і отримання консультацій у фахівців, тренінги.

Почуттєвий компонент підготовки забезпечується в процесі переосмислення майбутньою матір'ю власних життєвих пріоритетів у результаті роботи з психологом, спеціальних тренінгів, самовдосконалення.

Діяльнісний компонент реалізується під час самостійних та спільних з дитиною занять фізкультурою та спортом, прогулянок та туристичних походів; в процесі виконання, під керівництвом психолога і педагога, спеціальних вправ, тренінгів, рольових ігор, моделювання практичних ситуацій, складання концепцій розвитку свого малюка, проектів розвитку родини тощо.

Підготовлені до народження і виховання дитини батьки зможуть уникнути низки помилок у вихованні своїх малюків: гіперболізованої опіки, неадекватного застосування педагогічних методів впливу на дитину, форсування розвитку малюка, "підгін" його під усерединений стандарт тощо. Також пропедевтична підготовка здатна попередити виникнення таких негараздів у сім'ї як конфлікти між дорослими і маленькими членами родини, відсутність спільних поглядів у родині щодо правильного виховання і розвитку дитини, а отже і єдиних вимог до поведінки малюка, труднощі у спілкуванні зі старшими дітьми, відчуття постійної тривожності, навіть матеріальних труднощів. Наголосимо, що зовсім уникнути труднощів молодій родині не вдається за будь якої якісної підготовки. Труднощі є в усіх. Та не всі до них однаково ставляться. Необхідно навчити молоду матір правильно сприймати зміни у своєму житті та житті всієї родини, знаходити шляхи подолання чи уникнення негараздів. Допомагає в цьому постійне акцентування уваги батьків на позитивних моментах періоду підготовки до народження дитини та її виховання і розвитку.

Проведені нами дослідження дозволило встановити факт, що в молодих батьків присутня "підвищена готовність" до того, що народження та догляд за дитиною пов'язані з надзвичайними проблемами. Пропедевтична підготовка батьків до народження і виховання малюка має змінити цю психологічну настанову. Адже тривожність – поганий порадник. Альтернативою їй має стати впевненість батьків у своїх силах. До того ж на батьків завжди покладався обов'язок виховання дітей на сімейних, родових, народних традиціях. Історики фіксують той факт, що своїм виникненням більшість традицій зобов'язані чоловікам, а дотримання їх – прерогатива жіночої половини родини. Тож кожен батько може встановити нові, близькі за розумінням усім членам сім'ї традиції, що пов'язані із здоровим способом життя. Дотримання їх, без сумніву, сприятиме згуртуванню сім'ї і вихованню дітей у ній на засадах здоров'ятворчої філософії буття людини у ХХІ столітті.

Висновок: Саме в сім'ї, як основному осередку суспільства, дитина опановує мистецтво життя, а не виживання. Провідними засобами формування здорового способу життя дитини є не лише спеціальні заходи, а й повсякденне буття родини, основою якого виступає сповідування цінностей життя, серед яких провідною є здоров'я у всій його багатогранності. Головною умовою ефективної реалізації здоров'ятворчої філософії життя є обізнаність та свідоме прагнення батьків до впровадження оздоровчої парадигми у повсякденні життя власної родини. Просвітницька діяльність

науковців (лікарів, фізіологів, соціологів, педагогів та психологів) слугує фундаментальним базисом формування загальної оздоровчої культури українського суспільства. Сьогодні вона має бути спрямована на створення спеціальної науково-популярної літератури для батьків з питань формування здорового способу життя в родині. Крім того у вищих навчальних закладах серед спецкурсів за вибором університету (інституту, коледжу, училища) доцільно мати спецкурс з підготовки молодих людей до побудови власної родини та виховання дітей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беленька Г.В., Богініч О.Л., Машовець М.А. Здоров'я дитини від родини: Колективна монографія. – К.: СПД Богданова А.М., 2006. – 220 с.
2. Богініч О. Вивчення стану готовності батьків до народження дитини / Богініч О. // Імідж сучасного педагога. – 2004. – № 4. – С. 11-14.
3. Лук'янець В., Кравченко О., Озадовська Л. Сучасний науковий дискурс іновлення методологічної культури. Монографія. – К.: ЗАТ ВІПОЛ, 2000. – 302 с.
4. Машовець М. Про можливості пренатальної педагогіки // Дошкільне виховання. – 2003. – № 6. – С. 12-14.
5. Роль сім'ї у формуванні здорового способу життя

дітей та молоді: Монографія / О.О. Яременко (кер. авт. кол.), О.М.Балакірева, Г.В.Беленька та ін. – К.: Державний ін-т проблем сім'ї та молоді, Український ін-т соціальних досліджень, 2004. – Кн.. 12. – 196 с.

6. Плохій З.П. Валеологія та екологія у змісті дошкільної освіти /Підготовка педагогічних кадрів і діяльність навчальних закладів нового типу в системі національної освіти: досвід і перспективи розвитку: зб. наук. пр.. – Чернівці: ЦНТІ. 2001. – С. 506-512.

7. Стельмахович М. Українське народознавство / М. Стельмахович. – К.: Освіта, 1992.

УДК 378.013+372+372 357+371. 384+371.4

О.М. Беляк (Україна, м. Одеса)

ПРОФЕСІЙНО-МОВЛЕННЄВА ДІЯЛЬНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ – СЛОВЕСНИКА

Стаття присвячена актуальній проблемі професійно-мовленнєвої діяльності вчителів-словесників. У результаті дослідження проаналізовано наукову літературу з даної проблеми; встановлено сутність поняття "професійно-мовленнєва діяльність майбутніх вчителів-словесників" та охарактеризовано професійно-мовленнєву діяльність вчителів-словесників.

Ключові слова: професійно-мовленнєва діяльність, професійне мовлення вчителя-словесника.

Сьогодні вищі навчальні заклади України переважають у стані іновлення, зумовленого його євроінтеграцією та приєднанням до Болонського процесу. Ці зміни вищої педагогічної школи базуються на таких державних документах, як Конституція України, Національна доктрина розвитку освіти в Україні у ХХ столітті, Закон про вищу освіту, Державна програма "Вчитель", Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти, Програма щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки. Так, проблема професійно-мовленнєвої діяльності є однією з найважливіших у системі сучасної освіти. Актуальність дослідження зумовлена тим, що в сучасних умовах ставляться нові вимоги до підготовки вчителя-словесника, який зможе у власній професійно-мовленнєвій діяльності вирішувати завдання з розвитку у школи я національно-мовної особистості, яка б володіла лінгвістичними компетенціями і могла користуватися ними у будь-якій сфері своєї життедіяльності. Так,

метою нашого дослідження є аналіз наукової літератури з окресленої проблеми; встановлення сутності поняття "професійно-мовленнєва діяльність майбутніх вчителів-словесників" та характеристика професійно-мовленнєвої діяльності вчителів-словесників.

У психолого-педагогічних дослідженнях вітчизняних і зарубіжних учених С. Батракова, А. Богуш, А. Бондаренко, О. Гоголь, З. Зайцевої, Л. Зінченко, В. Кан-Калика, А. Капської, О. Леонт'єва, М. Львова, Г. Рогової та інших досліджується проблема професійно-мовленнєвої діяльності вчителя та акцентується увага на структурі професійної діяльності педагога, в якій провідна роль належить мовленнєвому компоненту.

На думку вчених (Ш. Амонашвілі, Б. Ананьев, Л. Ващенко, К. Делікатний, В. Завіна, І. Лернер, Б. Мурий, Є. Петровський, В. Полонський) професійно-педагогічна діяльність як будь-який вид людської діяльності може здійснюватися за наявності в її структурі оцінного компонента, який визначає протікання мовленнєвої діяльності